

# Přeshraniční fúze<sup>#</sup>

*Tereza Získalová\**

Pojmem fúze je označován proces slučování podniků, resp. zániku jedné nebo více společností bez likvidace s převodem jejich aktiv a pasiv na jinou již existující nebo nově vytvořenou společnost výměnou za podíly či akcie oné nástupnické společnosti. Pojem přeshraniční (nadmárodní) se pak označují fúze, při nichž dochází ke spojení obchodních společností nebo družstev majících své sídlo v různých členských státech EU. Sídlo výsledné společnosti může být přitom umístěno v kterémkoli členském státě EU, tedy jak v zemi sídla některého ze spojujících se podniků, tak i v zemi jiné. Přeshraniční fúze má tyto účinky:

1. Fúzující společnosti zanikají,
2. veškeré obchodní jmění zanikajících společností přechází na nástupnickou společnost nebo na novou společnost,
3. společníci zanikajících společností se stanou společníky nástupnické nebo nové společnosti.

Až do poměrně nedávné doby byla realita pro české podniky spojující se se svými partnery z jiných států EU taková, že se musely vypořádávat s řadou právních úkonů, společnosti rušit a znovu zakládat nebo vytvářet složitá spojení podniků, která ne vždy odpovídala jejich potřebám a nesla s sebou zbytečné administrativní náklady.

První vlaštovkou přinášející jistá usnadnění ve výše uvedeném smyslu bylo zavedení nové nadnárodní právní formy podnikání označované jako evropská společnost (Societa Europaea). Česká republika implementovala ustanovení o evropské společnosti do svého právního řádu v roce 2004. V brzké době poté následovalo také evropské družstvo a evropská soukromá společnost.

Tato úprava se ale po čase ukázala být nedostačující a v některých ohledech nejasná, přesto nebo možná právě proto, že v nevyjasněných otázkách odkazovala na legislativu upravující fúze na národní úrovni. Dalším krokem směřujícím k odstranění těchto nedostatků a zároveň zpřístupňujícím přeshraniční fúzování širšímu spektru obchodních společností a družstev bylo pak zavedení samostatné právní úpravy v rámci tzv. desáté směrnice Evropského parlamentu a Rady ES, jejíž ustanovení byla do českého právního řádu implementována v letošním roce prostřednictvím zákona o přeměnách (transformační zákon).

## **Evropská společnost, evropské družstvo, evropská soukromá společnost**

Ve snaze směřující k odstranění komplikací plynoucích z existence odlišných právních řádů členských států, brzdících integrační proces tržních a kapitálových struktur zavádí evropská unie na úrovni komunitárního práva úpravu nových evropských právních forem podnikání. Jsou to evropské hospodářské zájmové sdružení, evropská (akciová) společnost, evropská družstevní společnost a patrně v nejbližší budoucnosti i evropská soukromá společnost. Tyto formy podnikání nejsou co do svého charakteru ničím až tak převratným, jejich základní rysy víceméně odpovídají právním formám vyskytujícím se ve většině

---

<sup>#</sup> Článek je zpracován jako jeden z výstupů výzkumného projektu Nová teorie ekonomiky a managementu organizací a jejich adaptační procesy, registrovaného u MŠMT pod evidenčním číslem MSMT 6138439905

\* Ing. Tereza Získalová – interní doktorandka na katedře podnikové ekonomiky, VŠE v Praze

evropských legislativ. Přesto však přinášejí nebo by měly přinášet určité výhody plynoucí především z jejich nadnárodní povahy.

Jednou z hlavních výhod nových evropských forem je jejich mobilita, která spočívá v možnosti umístění sídla společnosti v kterémkoli z členských států Evropského hospodářského prostoru<sup>1</sup> a navíc pozdějším možným přemístění do kteréhokoli jiného členského státu s tím, že není potřeba společnost rušit a znovu zakládat. Společnost tak může bez porušení kontinuity měnit svůj osobní statut, tedy legislativní podmínky, jimž podléhá, včetně podmínek daňových. Nutno ovšem poznamenat, že sídlo společnosti musí být vždy umístěno v zemi, kde se nachází také hlavní správa společnosti, respektive, že s přesunem sídla společnosti do jiného členského státu je třeba přesunout i hlavní správu společnosti. Samotný přesun vyžaduje vypracování projektu přemístění sídla a získání osvědčení<sup>2</sup> o splnění předpokladů pro přemístění od pověřeného orgánu (soud) v zemi dosavadního sídla. Bohužel, skutečnost je zatím taková, že vlastní proces přesunu je poměrně složitý a časově i finančně náročný.

Dalším přínosem existence nadnárodních forem podnikání je usnadnění zakládání holdingových společností a možnost realizovat nadnárodní fúze. Evropská společnost jako první institut vůbec umožnila fúzi společností se sídly v různých členských státech EU. Těmto přeshraničním fúzím je věnována samostatná kapitola na konci práce.

V neposlední řadě, statut právní formy evropského charakteru může podniku také přinést výhodu v podobě lepší a přesvědčivější image. Okolí může takovou firmu vnímat jako silnějšího partnera, schopného držet krok s dobou a připraveného čelit výzvám integrujícího se evropského trhu.

## **Obecná charakteristika právní úpravy evropských právních forem**

Základním právním předpisem upravujícím konkrétní typ evropské právní formy je vždy příslušné nařízení Rady EU. Toto nařízení jsou všechny členské státy povinny implementovat do svého právního řádu formou zákona a změn příslušných souvisejících zákonů. Nařízení většinou obsahuje obecná ustanovení o společnosti, jejích specifikách, struktuře a způsobu založení, přeměny a likvidace. Některá ustanovení odkazují na právní úpravu na národní úrovni nebo vyžadují či umožňují, aby byla určitá záležitost upravena ve stanovách společnosti. Hierarchie právní síly zmíněných dokumentů je pak následující:

- Nařízení,
- stanovy společnosti v rozsahu, v jakém to nařízení přímo stanovuje,
- národní úprava přímo řešící otázky příslušné evropské formy podnikání,
- národní úprava řešící analogickou formu podnikání na národní úrovni,
- stanovy společnosti ve stejném rozsahu, v jakém to národní úprava umožňuje u analogických forem podnikání.

Doplňkovým právním předpisem k nařízení pak může být příslušná směrnice Rady EU. Její implementace do národní legislativy již není pro členské státy závazná, nicméně za splnění určitých podmínek může být takzvaně přímo účinná. Konkrétně v tomto případě směrnice upravují otázku participace zaměstnanců na řízení podniku, týkající se evropské společnosti a evropské družstevní společnosti.

---

<sup>1</sup> Evropský hospodářský prostor zahrnuje kromě států EU navíc Lichtenštejnsko, Norsko a Island.

<sup>2</sup> Neplatí pro evropské hospodářské zájmové sdružení.

Jak je z výše uvedeného patrné, je právní úprava evropských forem podnikání možná až příliš mnohohvrstevná, což jistě nepřispívá k dobru věci. Navíc některá ustanovení přinášejí při praktickém využití řadu otázek a problémů, které zůstávají nevyjasněny.

Společnosti s evropskou právní formou podnikání podléhají národní legislativě té země, v níž mají registrováno své sídlo (dále sídelní stát) a kde se, jak již bylo uvedeno, musí také fyzicky nacházet hlavní správa společnosti. Registrace spočívá v zápisu společnosti do příslušného registru obchodních společností na národní úrovni (v ČR Obchodní rejstřík). Žádný nadnárodní registr neexistuje, ale vznik a zánik společnosti musí být uveřejněn v Úředním věstníku Evropské Unie (Official Journal of the European Union).

## **Evropská (akciová) společnost**

*(Societas Europaea)*

*Právní základ:*

*Nařízení Rady ES č. 2157/2001 o statutu evropské společnosti ze dne 8.10.2001, účinnost od 8.10.2004*

*Směrnice Rady ES č. 2001/86/ES, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců ze dne 8.10.2001*

Evropská společnost je historicky druhou evropskou formou obchodní společnosti a historicky první, která umožňuje evropským podnikům fúzování, vytváření společných holdingových či dceřiných společností bez toho, aby byly omezeny důsledky existence v současnosti již 27 odlišných právních řádů. Dočkala se svého zakotvení v evropské legislativě v roce 2001, po více než 30 letech od podání prvního oficiálního návrhu Evropskou Komisí.

Aby byl zdůrazněn nadnárodní charakter evropské společnosti, či dojem jakési neutrality, bylo zvoleno oficiální označení společnosti v latině, tedy Societas Europaea – odtud zkratka SE. Tuto zkratku musí podniky se statutem evropské společnosti připojit ke své firmě jako obligatorní dodatek.

Evropská společnost (dále jen ES) představuje jistou analogii akciové společnosti na běžné národní úrovni. Je to právnická osoba, jejíž vlastní kapitál je rozložen na akcie a každý akcionář ručí za závazky společnosti do výše svého upsaného vkladu. Společnost pak za své závazky ručí celým svým majetkem.

Minimální požadovaná výše základního kapitálu je pro evropskou společnost stanovena na €120,000. Je-li však v konkrétním případě v legislativě členského státu, v němž bude mít společnost své sídlo, určen požadavek na základní kapitál vyšší, je nutné ho splnit. Ustanovení příslušného členského státu je třeba dodržovat i co se týče struktury a formy kapitálu společnosti (legislativa upravující cenné papíry apod.)

Sídlo evropské společnosti musí ležet na území Společenství, a sice v tom členském státě, kde se nachází hlavní správa společnosti. Tam musí být společnost zaregistrována v příslušném rejstříku obchodních firem a vznik i zánik společnosti musí být ohlášen v Úředním věstníku EU.

## **Založení společnosti**

Evropská společnost se zakládá zakladatelskou smlouvou nebo listinou obsahující nebo doplněnou o statuty. Může být založena následujícími způsoby:

- Fúzí již existujících obchodních společností (fúzí sloučením i fúzí splynutím),
- vytvořením holdingové evropské společnosti,
- založením dceřiné evropské společnosti,
- změnou právní formy dosavadní akciové společnosti na evropskou společnost.

Fúzovat mohou pouze akciové společnosti s veřejně obchodovatelnými akciemi. Založení holdingu je určeno pro veškeré akciové společnosti i společnosti s ručením omezeným sídlící v různých členských zemích nebo mající v jiných členských zemích dceřinou společnost či pobočku po dobu nejméně dvou let. Společnou dceřinou společnost mohou za shodných podmínek založit společnosti různých právních forem dle práva veřejného i soukromého. Založení probíhá úpisem akcií. Pro přeměnu běžné akciové společnosti na evropskou společnost platí také podmínka, že po dobu nejméně dvou let má pobočku v jiném členském státě. Změna právní formy nemá za následek rušení původní a vznik nové společnosti.

### **Orgány společnosti**

Funkci nejvyššího orgánu evropské společnosti vykonává valná hromada akcionářů. Ti si mohou ve stanovách společnosti zvolit i další orgány podle tzv. dualistického či monistického principu. V případě, že právní úprava některého z členských států nezná některý z těchto způsobů řízení společností, jsou členské státy povinny takovou úpravu zakotvit do svých právních řádů.

Dualistický princip, podle vzoru převažujícího v kontinentálním právu (např. Německo či Česká republika), spočívá v existenci orgánu kontrolního (dozorčí rada) a orgánu výkonného (představenstvo). Členové představenstva jsou oprávněni jménem společnosti jednat navenek a činit právní úkony. Jsou jmenováni a odvoláváni dozorčí radou. Členství v představenstvu je za běžných podmínek neslučitelné s členstvím v dozorčí radě.

Monoistický princip, podle vzoru anglosaského, spočívá v existenci pouze orgánu výkonného (správní rada). Členové správní rady jsou oprávněni jménem společnosti jednat a činit právní úkony, k čemuž mohou ze svých řad zvolit jednoho či více zástupců. V porovnání s dualistickým principem je princip monoistický flexibilnější. Podle zapojení předsedy správní rady do obchodního vedení podniku lze uplatnit v rámci monoistického principu dva modely: Klasický (americký) model spojuje funkci předsedy správní rady, voleného správní radou, s funkcí generálního ředitele. Předseda správní rady má tedy postavení statutárního orgánu společnosti a je oprávněn k jejímu obchodnímu vedení, ostatní členové správní rady plní úlohu kontrolní. Druhý model odděluje funkci předsedy správní rady od funkce generálního ředitele. V tomto případě je statutárním orgánem generální ředitel, předseda správní rady plní funkci pouze reprezentativní a koordinační.

Členem orgánů evropské společnosti může být i právnická osoba. Musí to ovšem umožňovat stanovy společnosti i příslušná národní legislativa sídelního státu. Působnost valné hromady je právně vymezena na třech úrovních: nařízením, příslušnou národní legislativou upravující akciové společnosti a stanovami společnosti, pokud jsou s těmito předpisy v souladu. Na rozdíl od pravidel národních akciových společností jsou některé rozhodovací pravomoci valné hromady omezeny – např. rozhodnutí o změně právní formy. K dalším odlišnostem patří například povinnost představenstva nejméně jednou za 3 měsíce informovat

dozorčí radu o průběhu a očekávaném vývoji podnikatelské činnosti do budoucna, nebo skutečnost, že není předepsán minimální počet členů dozorčí rady.<sup>3</sup>

Také na evropskou společnost se vztahuje informační povinnost, na základě níž musí minimálně jedenkrát ročně sestavit rozvahu, výkaz zisků a ztrát, přílohu k účetní závěrce a výroční zprávu poskytující veřejnosti pravdivé informace o společnosti, její činnosti a pozici na trhu. Příslušnou národní legislativou mohou být též požadovány konsolidované výkazy.

Co se týče zdanění, podléhá evropská společnost daňovým režimům stejně, jako by tuto činnost prováděla prostřednictvím samostatných právních subjektů. Původně sice mělo dojít současně se vznikem možnosti založení evropské společnosti i k vytvoření statutu jejího jednotného daňového režimu, ale bohužel díky postoji států s vysokým daňovým zatížením k realizaci tohoto kroku nakonec nedošlo. Nezbývá než doufat, že s postupující harmonizací evropského práva se tato právní forma stane nástrojem daňové optimalizace, tak jak tomu mělo od počátku být. V současnosti sice nelze tvrdit, že prostřednictvím evropské společnosti nelze optimalizovat svou daňovou povinnost. Skutečnost je však velmi složitá a daňové dopady se liší případ od případu v závislosti na konkrétním členském státě a charakteru činnosti společnosti.

Otázky úpadku, likvidace, insolvence a odkladu plateb se ve většině případů řídí národním právem sídelního státu společnosti. Evropská společnost se po minimálně dvou letech své existence může přeměnit na běžnou akciovou společnost. V roce 2007 bylo na území EU evidováno cca 65 evropských společností.

### **Participace zaměstnanců**

Požadavek na participaci zaměstnanců patří ke specifickým vyskytujícím se v některých národních legislativách. Rada EU tento požadavek do nařízení zahrnula především proto, aby umožnila větší angažovanost zaměstnanců, rozpoznání jejich místa a úlohy v podniku. Pravidla pro participaci zaměstnanců na vedení evropské společnosti upravuje směrnice Rady z 8.10.2001<sup>4</sup>.

Míra, jakou se zaměstnanci ze zákona mohou podílet na vedení podniku, se v jednotlivých členských zemích liší. V Německu například musí být v největších podnicích zaměstnancům umožněno volit určitý počet členů kontrolní rady. Právní řády jiných zemí (např. Velké Británie) takový požadavek neobsahují. Úprava navržená ve výše uvedené směrnici představuje jakýsi kompromis mezi oběma možnostmi. Podmínku participace si mohou zaměstnanci vyjednat s managementem společnosti před jejím vznikem, ujednání je pak součástí stanov společnosti. Pokud se zaměstnanci s vedením podniku nedohodnou, použije se ustanovení dle Směrnice. Tou je právo zapojení zaměstnancům zaručeno, pokud určité minimální procento zaměstnanců podniků sdružujících se v rámci evropské společnosti toto právo doposud mělo. Ustanovení směrnice nenařizují (ani nemohou) členským státům přenést právo participace do svého právního řádu. Pokud se však vedení se zaměstnanci podniku nedohodne a použilo by se ustanovení Směrnice, nemůže evropská společnost ve státě, jehož legislativa participaci nezaručuje, vzniknout.

Participace zaměstnanců je definována jako: podílení se na kontrole a řešení otázek strategického rozvoje společnosti. Nejedná se tedy o zasahování do běžného vedení podniku,

---

<sup>3</sup> Členský stát ale může takový požadavek zahrnout.

<sup>4</sup> Název směrnice – viz.začátek kapitoly. Směrnice neupravuje mzdové ani jiné pracovněprávní podmínky.

kteřé zůstává výlučným úkolem managementu. Způsobů, jakými se mohou zaměstnanci na vedení podniku podílet, je několik. Zaměstnanci například mohou mít své zástupce mezi členy dozorčí nebo správní rady, nebo mohou být reprezentováni jiným vlastním kontrolním orgánem. Zástupcům zaměstnanců musí být pro výkon jejich funkce poskytnuto dostatečné finanční a materiální zajištění.

## **Evropská družstevní společnost**

*(Societas Cooperativa Europaea)*

*Právní základ:*

*Nařízení Rady ES č. 1435/2003 o statutu Evropské družstevní společnosti ze dne 22.7.2003, účinnost 18.8.2006*

*Směrnice Rady ES č. 2003/72/ES, kterou se doplňuje statut evropské družstevní společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců ze dne 22.7.2003*

Evropská družstevní společnost (dále jen EDS) je historicky třetí a zatím poslední platnou evropskou právní formou podnikání. Byla zřízena především proto, aby družstva operující na celoevropském trhu nemusela v jednotlivých členských státech zakládat své pobočky. Družstva se oproti jiným právním formám podnikání vyznačují jistými specifiky, pro něž se dosavadní úprava platná pro evropské hospodářské zájmové sdružení a evropskou společnost jevila jako nedostačující, a proto si vyžádala úpravu vlastní. Mezi taková specifika patří zejména přednostní postavení jednotlivce a demokratická struktura družstva.

Právní úprava evropského družstva v podstatě odpovídá úpravě platné pro tuzemská družstva. V některých ohledech se ale přece jen liší. Především činnost EDS je vymezena více s ohledem na tradiční pojetí družstva:

- „Družstvo je společenstvím neuzavřeného počtu osob založeným za účelem podnikání nebo zajišťování hospodářských, sociálních nebo jiných potřeb svých členů.“<sup>5</sup> A naproti tomu:
- „Základním účelem EDS je uspokojování potřeb jejích členů nebo rozvoj jejich hospodářských a sociálních činností, zejména uzavíráním smluv se členy na dodávky zboží či poskytování služeb nebo na provedení prací takového druhu, který EDS provádí nebo obstarává. Účelem EDS může být rovněž uspokojování potřeb jejích členů výše uvedeným způsobem prostřednictvím podpory jejich účasti na hospodářských činnostech v jedné nebo více EDS nebo vnitrostátních družstvech.“<sup>6</sup>

Činnost evropského družstva by měla být uskutečňována za dodržení určitých zásad vycházejících právě z výše uvedených specifik. Především členové družstva, pro něž je nebo by mělo být členství primárně cestou k dosažení jiného užitku než zisku, by měli participovat na činnosti EDS – měli by být např. jeho zákazníci, zaměstnanci nebo dodavatelé. EDS by pak svou činnost měla vykonávat především pro vzájemný prospěch svých členů tak, aby každý člen dosáhl užitek přiměřený své míře účasti.

Stejně jako u evropské (akciové) společnosti byl pro EDS pro zdůraznění nadnárodní povahy zvolen latinský název Societas Cooperativa Europaea. Každé evropské družstvo musí ke své firmě jako obligatorní dodatek připojit zkratku SCE.

---

<sup>5</sup> Zdroj: Obchodní zákoník.

<sup>6</sup> Zdroj: Nařízení rady ES č. 1435/2003 o statutu Evropské družstevní společnosti.

## **Založení a vznik evropského družstva**

Společnost je založena zakladatelskou smlouvou nebo listinou obsahující nebo doplněnou o stanovy. Evropské družstvo může vzniknout následujícími způsoby:

- Založením nové EDS – může být založeno alespoň pěti fyzickými či právnickými osobami z nejméně dvou členských zemí (osobami v těchto zemích sídlícími nebo podléhajícími právu těchto zemí),
- fúzí dvou či více družstev z různých členských států,
- přeměnou běžného družstva – pokud má v jiném členském státě pobočku nebo závod po dobu alespoň dvou let.

Stejně jako ostatní evropské právní formy, je evropské družstvo nutné zaregistrovat pouze v zemi, kde se nachází řídící a správní centrum společnosti. Vznik i zánik družstva musí být ohlášen v Úředním věstníku EU.

Evropské družstvo je právnickou osobou. Obecně platí, že členové ručí za závazky družstva jen do výše svých upsaných vkladů, jiný způsob ručení lze upravit ve stanovách společnosti. Ručí-li členové omezeně, musí obchodní firma obsahovat dodatek “s ručením omezeným”.

Základní kapitál evropského družstva je tvořen členskými vklady, jeho minimální výše je stanovena na 30 000 EUR, což neplatí, pokud právní úprava sídelní země EDS předepisuje požadavek na základní kapitál družstva vyšší. V den upsání musí být nepeněžitě vklady plně splaceny a z peněžitých vkladů splaceno 25%. Organizační struktura EDS je vymezena obdobně jako u evropské společnosti. Nejvyšším orgánem je valná hromada. Ve stanovách musí být upraveno, zda je EDS organizováno dualisticky, v čele s představenstvem a kontrolní komisí, nebo monisticky v čele se správní radou.

V sídle EDS má být veden abecední seznam všech jejích členů s uvedením jejich adresy a počtu, případně i kategorií podílů každého člena. Každý, kdo má bezprostřední odůvodněný zájem, může na žádost nahlížet do seznamu a obdržet kopii celého nebo části seznamu za cenu, která nepřevyší správní náklady s tím spojené. Každý člen EDS má bez ohledu na počet svých podílů jeden hlas. Umožňují-li to však právní předpisy sídelního státu, může být hlasovací právo upraveno ve stanovách i jinak, ovšem za podmínek specifikovaných v nařízení. Členové EDS, kteří nesouhlasili s přemístěním sídla mohou své členství v EDS ukončit a požadovat vyplacení podílů.

Pokud to dovolují právní předpisy sídelního státu EDS, mohou stanovy určit, že osoby, které nebudou vyrábět nebo užívat zboží či služby EDS, mohou být přijaty za členy-investory<sup>7</sup>.

EDS povinně vytváří rezervní fond. V otázkách zrušení, likvidace, úpadku, odkladu plateb a obdobných řízení a také v otázkách rozhodování valné hromady se EDS řídí právními předpisy, vztahujícími se na družstvo založené podle práva sídelního členského státu. Stejně jako evropská společnost, může se i družstvo po dvou letech své existence přeměnit na běžné družstvo.

---

<sup>7</sup> Právní úprava ČR to neumožňuje.

## **Participace zaměstnanců**

Stejně jako u evropské společnosti obsahuje i právní úprava evropského družstva požadavek na umožnění zaměstnancům podílet se na vedení podniku. Podmínky participace jsou specifikovány směrnicí č. 2003/72/ES, úprava je obdobná jako u evropské společnosti, jistá odlišnost tkví v tom, která družstva jsou povinna ji dodržovat. Evropská družstva vzniklá fúzí, přeměnou z národního družstva či založením právníckými osobami této úpravě podléhat budou a její aplikace přináší stejné povinnosti a možné důsledky, které byly popsány u evropské (akciové) společnosti. Budou-li však evropské družstvo zakládat výlučně fyzické osoby či fyzické osoby spolu s jednou právníckou osobou, použije se uvedená úprava, jen pokud bude EDS zaměstnávat ve dvou různých členských státech nejméně 50 zaměstnanců, nebo pokud tak vyžaduje národní právní úprava sídelního státu.

## **Evropská soukromá společnost**

V červnu letošního roku Evropská komise přijala návrh Nařízení o statutu evropské soukromé společnosti jako součást Aktu o drobném podnikání (Small Business Act). Nařízení by mělo vejít v platnost v průběhu roku 2010.

### **Návrh obsahuje následující základní skutečnosti:**

- ESS by mohla být založena jednou nebo více fyzickými i právníckými osobami.
- Byla by to forma bez možnosti veřejné nabídky svých akcií.
- Mohla by vznikat přímo založením, transformací, fúzí nebo rozdělením existujících společností.
- Společnost musí mít sídlo správy společnosti a místo výkonu činnosti v EU, ale tato místa by mohla být i v různých členských státech.
- Registrace by se měla uskutečňovat za obdobných podmínek jako u jiných evropských forem podnikání. Návrh obsahuje požadavek na možnost podání žádosti v elektronické podobě.
- Podíly (akcie) musí být zaregistrovány (ne akcie na doručitele).
- Minimální výše základního kapitálu by měla činit 1 EURO.
- ESS musí ustanovit jednoho či více jednatelů, kteří jsou odpovědní za denní vedení společnosti a reprezentují podnik ve vztahu vůči třetím osobám. V podstatných otázkách existence společnosti (transformace, fúze, změny výše kapitálu) rozhodují držitelé podílů (akcionáři).
- Na ESS by se měla vztahovat ustanovení o zapojení zaměstnanců pouze, pokud jsou obsažena v legislativě sídelního státu společnosti (výjimku tvoří společnosti vzniklé přeshraniční fúzí).
- ESS může přemístit své sídlo do jiného členského státu EU.
- Přeměna, fúze a rozdělení společnosti by se mělo řídit národním právem sídelního státu, resp. Směrnicí o přeshraničních fúzích kapitálových společností.

## **Zákon o přeměnách**

Jak již bylo výše naznačeno, byla v roce 2005 nadnárodní legislativa doplněna o Směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 2005/56/ES, o přeshraničních fúzích kapitálových společností (desátá směrnice), kterou měly členské země implementovat do 5.12.2007. Česká republika tak učinila vydáním Zákona 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a



družstev a změnou dalších relevantních zákonů (obchodní zákoník, zákon o účetnictví, zákon o daních z příjmů, zákon o bankách a jiné). Zákon o přeměnách vstoupil v platnost dne 1.7.2008.

Nutno poznamenat, že účelem desáté Směrnice rozhodně není suplovat nebo oslabovat podmínky fúzování stanovené národní legislativou. Všechny fúzující společnosti musí splnit všechna ustanovení národního práva, jemuž podléhají. Zákon pak prostřednictvím kolizních ustanovení jasně vymezuje, ve kterých fázích fúze se použije příslušná národní úprava toho kterého sídelního státu - první fáze transformace se řídí tuzemským právem dle dosavadního sídla a druhá fáze právem budoucí sídelní země.

Obecně se mohou přeshraničních fúzí účastnit podniky všech právních forem dle českého obchodního zákoníku. Mohou se spojovat s podniky stejné (analogické) i odlišné právní formy, pokud to umožňuje legislativa sídelní země jejich partnera. Sídlo nástupnické společnosti se pak může nacházet v kterémkoli státě Evropského hospodářského prostoru, tj. i v zemi jiné, než byly původní sídelní země fúzujících společností.

Legislativní úprava přeshraničních fúzí se nevztahuje na společnosti, jejichž předmětem činnosti je kolektivní investování kapitálu poskytnutého veřejností. Členské státy mohou rozhodnout, zda bude či nebude aplikovatelná na družstva.

### **Projekt fúze a zpráva o fúzi**

Vlastní realizace přeshraniční fúze vyžaduje splnit základní formální požadavky, především připravit projekt fúze<sup>8</sup> a zprávu o fúzi. Společný projekt vypracují řídicí nebo správní orgány zúčastněných společností. Musí mít písemnou formu a obsahovat tyto náležitosti<sup>9</sup>:

- Firmu a sídlo každé zúčastněné společnosti
- Navrhovanou firmu a sídlo budoucí evropské společnosti
- Výměnný poměr akcií a částku případného dorovnání (max. 10 % hodnoty akcií)
- Podmínky výměny akcií
- Rozhodný den fúze a den určený pro vznik právních nároků akcionářů nové ES
- Zvláštní práva udělená evropskou společností akcionářům
- Zvláštní výhody poskytnuté znalcům nebo členům správních, řídicích a kontrolních orgánů v souvislosti s projektem fúze
- Stanovy evropské společnosti
- Postup určení podmínek participace zaměstnanců.

Návrh projektu fúze musí být zveřejněn, a to v souladu s právem členského státu každé z fúzujících společností. Konkrétně v ČR musí být zapsán do sbírky listin obchodního rejstříku a zveřejněn v obchodním věstníku nejméně měsíc před rozhodnutím valné hromady o jeho realizaci. Projekt musí být ověřen nejméně jedním soudem jmenovaným odhadcem.

Zprávu vypracují statutární orgány každé ze zúčastněných společností. Je určena společníkům zúčastněných podniků, má je informovat o ekonomických a právních aspektech

---

<sup>8</sup> Odpovídající návrhu smlouvy o fúzi.

<sup>9</sup> Odpovídají náležitostem návrhu smlouvy o fúzi, čili podmínkám pro fúze na národní úrovni.

fúze a její účincích na společníky, věřitele a zaměstnance. Zpráva musí být společníkům doručena nejpozději jeden měsíc před valnou hromadou rozhodující o schválení návrhu projektu fúze.

Naplnění všech potřebných formalit a zákonnost fúze ověřuje a potvrzuje příslušná kompetentní osoba (soud nebo notář) – vždy každé zúčastněné společnosti zvlášť, podle práva, kterému podléhá. Uskutečnění fúze musí být dle příslušné národní legislativy zveřejněno, konkrétně pro ČR platí povinnost do 12 měsíců od rozhodného dne uskutečnění fúze podat žádost na zápis nově vzniklé společnosti do obchodního rejstříku.

Úprava přeshraničních fúzí zajišťuje určitá informační a účastnická práva zaměstnancům společností, tkvící především v umožnění předkládat valné hromadě svá stanoviska. Na společnosti vzniklé v důsledku realizace přeshraniční fúze se použijí pravidla pro účast zaměstnanců platná v členských státech, v nichž mají tyto společnosti sídlo. V případě, že by změnou sídla mělo dojít k oslabení nebo omezení tohoto práva zaměstnanců, neboť legislativa nové sídelní země tento institut neupravuje, může se tak stát až po dohodě managementu se zástupci zaměstnanců.

Co se týče převodu živnostenských oprávnění, lze platná česká oprávnění převádět na nástupnickou společnost sídlící v ČR, pouze je nutné tento záměr oznámit živnostenskému úřadu do 15 dnů od výmazu převáděného podniku z obchodního rejstříku. Zahraniční oprávnění převádět nelze, je nutné je v ČR znovu získat.

Pro fúzující společnosti, z nichž jedna vlastní nejméně 90 % akcií druhé, je upraven zjednodušený postup.

## **Závěr**

V posledních letech došlo k několika změnám v celoevropském i českém právním systému s cílem zjednodušit podnikům Evropské unie proces přeshraničních fúzí a umožnit tak jejich snazší vstup na celoevropský trh. Do tohoto „balíčku“ změn lze zahrnout zejména zavedení statutu právních forem evropského charakteru (evropská společnost a evropská družstevní společnost) a dále tzv. desátou směrnici (Směrnice o přeshraničních fúzích kapitálových společností).

Cílem tohoto příspěvku bylo charakterizovat evropské nadnárodní právní formy podnikání, mezi něž patří evropské hospodářské zájmové sdružení, evropská společnost, evropská družstevní společnost a evropská soukromá společnost. Tyto právní formy přinášejí jistá usnadnění pro podniky operující na jednotném evropském trhu a měly by napomoci urychlení integračního procesu EU. Mezi hlavní výhody těchto forem patří jejich mobilita, moderní image a usnadnění přeshraničního propojování podniků.

## Literatura

- [1] Dědič, J. – Čech, P. (2006): *Evropská akciová společnost*. Praha, BOVA POLYGON, 2006.
- [2] Hoffman, T. (2008): *Přeshraniční fúze jsou již možné*, dostupné on-line na [www.cbw.cz](http://www.cbw.cz).
- [3] Rada ES (1985): Nařízení Rady ES č. 2137/85 o vytvoření Evropského hospodářského zájmového sdružení.
- [4] Rada ES (2001): Nařízení Rady ES č. 2157/2001 o statutu evropské společnosti.
- [5] Rada ES (2001): Směrnice Rady ES č. 2001/86/ES, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců.
- [6] Rada ES (2003): Nařízení Rady ES č. 1435/2003 o statutu Evropské družstevní společnosti.
- [7] Rada ES (2003): Směrnice Rady ES č. 2003/72/ES, kterou se doplňuje statut evropské družstevní společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců.
- [8] Rada ES (2008): *Outline of draft SPE statute* – dostupné on-line na [www.komora.cz](http://www.komora.cz).
- [9] Parlament ČR (2008): Zákon č.125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev.

## **Přeshraniční fúze**

*Tereza Získalová*

### **ABSTRAKT**

Tento článek shrnuje nejdůležitější změny právního systému EU a ČR učiněné v posledních letech s cílem zjednodušit podnikům Evropské unie proces přeshraničních fúzí a umožnit tak jejich snazší vstup na celoevropský trh. Do tohoto „balíčku“ změn lze zahrnout zejména zavedení statutu právních forem evropského charakteru (evropská společnost a evropská družstevní společnost) a dále tzv. desátou směrnici (Směrnice o přeshraničních fúzích kapitálových společností), která byla do českého právního řádu implementována v letošním roce prostřednictvím zákona o přeměnách obchodních společností a družstev.

**Klíčová slova:** Přeshraniční fúze; Evropská společnost; Evropské družstvo.

## **Cross-border mergers**

### **ABSTRACT**

This article summarizes general changes in the European and Czech law system that have been made during the recent years to simplify the process of cross-border mergers and frank all companies in EU to the European single market. The pack of changes contains mainly the institutions of the European transnational types of legal entities (Societas Europaea, Societas Cooperativa Europaea) and also the Cross-border mergers Directive that has been implemented this year into the Czech legal order.

**Key words:** Cross-border merger; Societas Europaea; Societas Cooperativa Europaea.

**JEL classification:** G30